

УДК 330.341.1

*А. В. Дзюбіна,
асистент кафедри менеджменту організації,
Національний університет "Львівська політехніка"*

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ЩОДО АКТИВІЗУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

*A. V. Dzyubina,
assistant of Department of Management of Organisations, National University "Lviv polytechnic"*

COMPLEX APPROACH TO ACTIVATION OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF NATIONAL ENTERPRISES

У статті розглянуто особливості розвитку інноваційних процесів в економіці України, досліджено передумови функціонування вітчизняних підприємств, що впроваджують інновації. Здійснено оцінювання факторів, що впливають на стан їх інноваційної активності. Запропоновано комплексний підхід щодо активізування інноваційного розвитку вітчизняних підприємств.

In the article the features of development of innovative processes in the economy of Ukraine are considered, pre-conditions of functioning of national enterprises which inculcate innovations are researched. The evaluation of factors which influence on the state of their innovative activity is carried out. Complex approach in relation to activation of innovative development of national enterprises is offered.

Ключові слова: інновація, інноваційний процес, інноваційна діяльність, інноваційний потенціал, активізування інноваційного розвитку.

Key words: innovation, innovative process, innovative activity, innovative potential, innovative development activation.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В останній час рівень інноваційної активності вітчизняних підприємств знаходиться на дуже низькому рівні. У числі факторів, що стримують впровадження інновацій, є дефіцит власних коштів, недосконале законодавство в галузі управління інноваційною діяльністю, недостатня фінансова підтримка держави, великі витрати на нововведення, високий економічний ризик. Дані проблемні аспекти вимагають пошуку ефективних підходів щодо їх вирішення.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Формуванню механізмів активізування інноваційного розвитку сучасних підприємств присвячено значну кількість наукових праць. Вагомий внесок у вирішення зазначених питань здійснили такі вчені-економісти: В. Гусев, О. Князь, П. Микитюк, С. Ілляшенко, Й. Петрович, М. Ро-

гоза, А. Федулова, Н. Чухрай та ін. [1; 4—7; 9; 12; 13]. Попри ґрунтовні дослідження даних авторів щодо процесів активізування інноваційної діяльності вітчизняних підприємств, постає необхідність у конкретизуванні необхідних напрямів пришвидшення їх інноваційного розвитку.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Завданням даного дослідження є з'ясування впливу факторів на інноваційні процеси вітчизняних підприємств, що впроваджують інновації, та розроблення активізуючих заходів, спрямованих на прискорення їх інноваційного розвитку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Одним із найдієвіших інструментів економічного зростання сучасних підприємств є ефективна інноваційна діяльність. Тому питання мо-

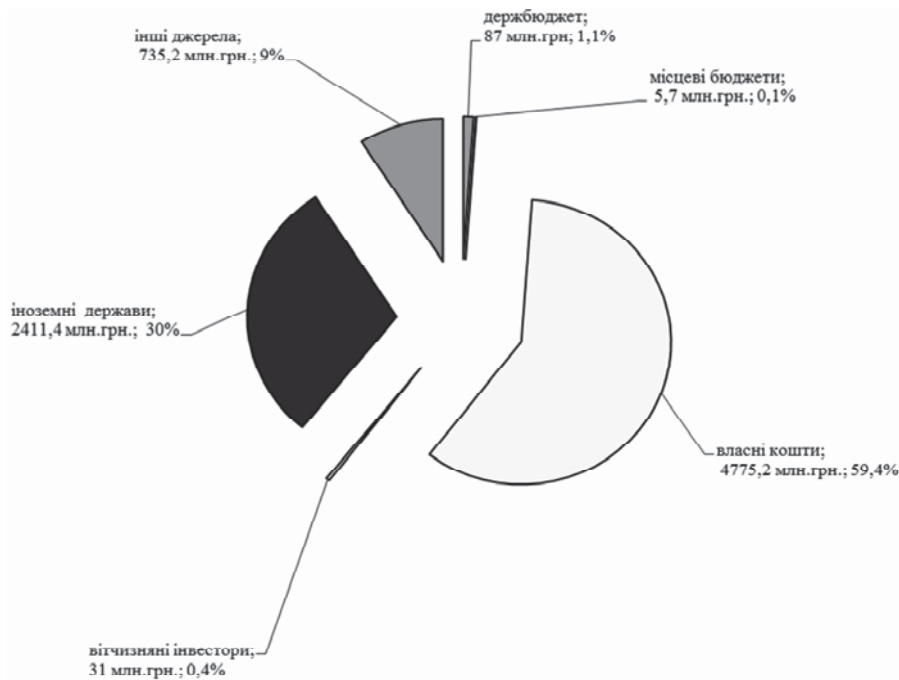

Рис. 1. Розподіл обсягу фінансування інноваційної діяльності у промисловості України у 2010 р., млн грн. (у фактичних цінах) [11, с. 324]

білізування механізмів активізування інноваційної діяльності підприємств України є надзвичайно актуальними в сучасних умовах господарювання.

Досвід розвинених країн світу вказує на суттєву відмінність ресурсної бази реалізації інновацій від обсягів коштів, що спрямовуються на здійснення науково-технічної діяльності. Світова практика свідчить, що витрати на НДДКР перевищують обсяги коштів, що спрямовуються на фундаментальні дослідження, як правило, у десять разів. Впровадження інновацій у виробництво вимагає набагато більших фінансових ресурсів суб'єктів інноваційного підприємництва.

Державна підтримка розвитку інноваційних процесів на даний час є недостатньою, оскільки спостерігається пасивність України як у ролі замовника інноваційних продуктів, так і її основного споживача, що посилює негативну динаміку технологічного відставання промисловості в цілому.

Слід констатувати, що власні фінансові ресурси підприємств в умовах сьогодення є основним джерелом розробки і впровадження інновацій. Їх питома вага у 2010 р. дорівнювала 59,4 % у загальному обсязі фінансування інноваційної діяльності (рис. 1).

Найбільша питома вага власних коштів підприємств, що спрямовуються на інноваційну діяльність, пояснюється значною ускладненістю залучення інвестиційних ресурсів, що полягає у відсутності механізмів підтримки венчурного

фінансування в Україні, несприятливості інвестиційного клімату, недосконалості відповідного законодавства.

Негативною тенденцією щодо сповільнення активізування інноваційної діяльності сучасними підприємствами України є практично відсутнє кредитування процесів розробки і впровадження інноваційних продуктів, що зумовлене небажанням банків йти на значний інноваційний ризик і надзвичайно високими відсотковими ставками за відповідними кредитами. Кошти, якщо і надаються банками, то на короткострокові терміни, що не може забезпечити потреб довгострокового фінансування інноваційних проектів.

Вражає мізерність фінансування інноваційної діяльності національної промисловості за рахунок коштів вітчизняних інвесторів (0,4%) та фактично відсутність протягом останніх років фінансування інноваційної діяльності у промисловості за рахунок коштів місцевих бюджетів (1,3% загального обсягу) у 2010 р. [11].

Бюджетне фінансування інноваційної діяльності становило у 2010 р. лише 1,1% загального обсягу, що приблизно у 10 разів менше, ніж у розвинутих країнах світу, де урядові витрати на фінансування інноваційної діяльності складають у середньому 10%.

Незначне зростання кількості підприємств, що впроваджували інновації в Україні, за період з 2008 по 2010 рр. з 1160 до 1217 підприємств, або на 4,9 %, не може свідчити про помітне активізування інноваційної діяльності в Україні.

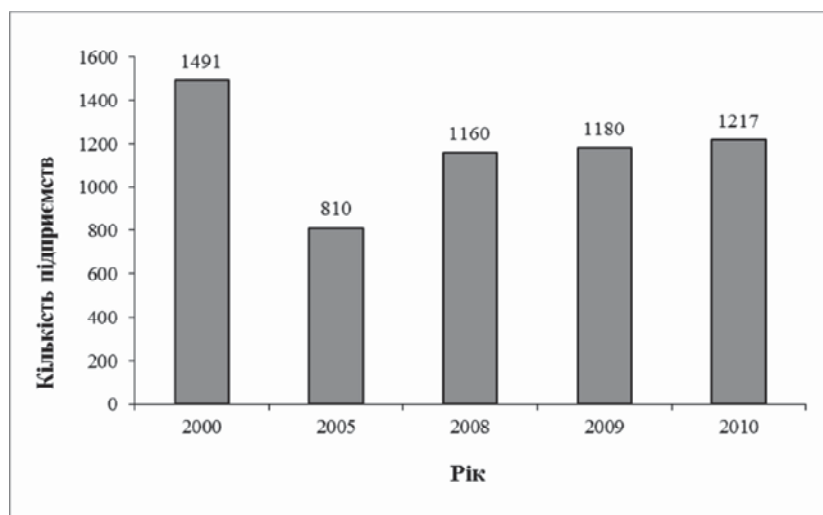

Рис. 2. Кількість підприємств, що впроваджували інновації в Україні у 2000–2010 рр.

Джерело: [11, с. 325].

Якщо порівнювати останні дані з 2000 р., то у 2010 році кількість підприємств, що впроваджували інновації, навпаки, зменшилася на 274, або на 18,4 %, що свідчить про сповільнення інноваційних процесів в Україні. Відповідні дані подано на рис. 2.

У сучасних умовах господарювання, що супроводжуються орієнтацією економіки на знання та інноваційний розвиток, у процесі посилення взаємодії секторів науки, виробництва та держави одним з найбільш вагомих показників, що ідентифікують інтеграцію зазначених суб'єктів, є обсяг фінансових ресурсів, що спрямовується державою на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи та освіти. У розвинутих державах світу вони становлять, як правило, від 2,5 % до 3 % валового внутрішнього продукту (за найнижчого допустимого рівня в 2 % від ВВП).

А в Україні обсяги фінансування державою інноваційних робіт упродовж останніх років, як наведено на рис. 3, мізерні за масштабами (у 2010 р. відповідний показник становив 0,34% до ВВП),

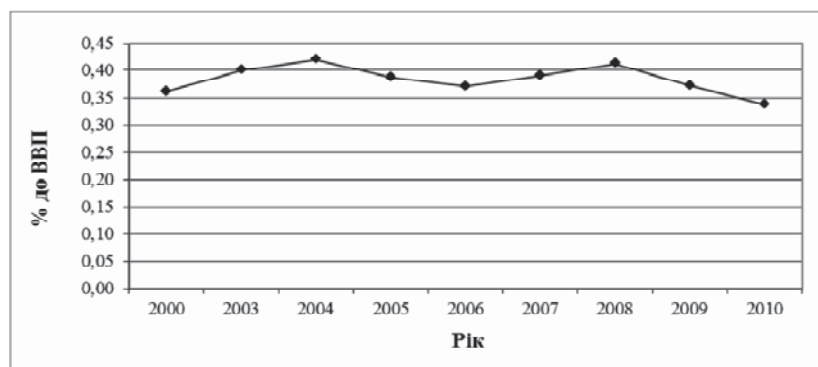

Рис. 3. Витрати держбюджету на наукові та науково-технічні роботи в Україні у 2000–2010 рр., % до ВВП*

* Розраховано за даними, наведеними у Статистичному щорічнику України за 2010 р. [11].

що свідчить про незацікавленість уряду у фінансуванні процесів розробки і впровадження інновацій.

За період з 2003 по 2010 рр. спостерігається негативна динаміка до зменшення частки у ВВП загальних витрат на наукові та науково-технічні роботи в Україні (рис. 4). Абсолютне значення цього показника у 2010 р. становило 0,82 % до ВВП, що свідчить про його критичний рівень.

На сьогодні спостерігається посилення негативної тенденції щодо відставання рівня технологічного розвитку України від провідних країн світу. Основними причинами цього є непослідовність інноваційної політики та мізерність фінансування інноваційних

розробок державою. Це призводить до зниження конкурентоспроможності і сповільнення розвитку підприємств.

Значний відтік наукових кадрів з України у розвинені країни світу зумовлений помітним скороченням фінансування державою НДДКР, практично відсутністю оновлення матеріально-технічної бази для науково-технічних досліджень. Недостатність належних умов для розробки і впровадження новітніх технологій зумовлює необхідність їхнього запозичення за кордоном. Значний інтелектуальний потенціал українських наукових кадрів не може бути повністю використаний в межах України, а знаходить своє втілення в науково-технічних розробках інших країн.

Ключовою причиною низького активізування інноваційної діяльності підприємств в Україні є недостатнє державне фінансування інноваційних проектів і програм. Проблема полягає не тільки в недостатніх обсягах державних інвестиційних ресурсів, а й у механізмах відповідного фінансування, оскільки особливості інноваційної діяльності, пов'язані з невизначеністю майбутніх результатів, використовуються у формуванні тінювих схем незаконного перерозподілу коштів. Додатково слід зазначити, що інструменти опосередкованого стимулювання активізування інноваційної діяльності в Україні з боку держави використовуються на дуже низькому рівні, а у провідних країнах світу непряме стимулювання інноваційних процесів є однією з найефективніших форм їх активізування.

Ключовою причиною низького активізування інноваційної діяльності підприємств в Україні є недостатнє державне фінансування інноваційних проектів і програм. Проблема полягає не тільки в недостатніх обсягах державних інвестиційних ресурсів, а й у механізмах відповідного фінансування, оскільки особливості інноваційної діяльності, пов'язані з невизначеністю майбутніх результатів, використовуються у формуванні тінювих схем незаконного перерозподілу коштів. Додатково слід зазначити, що інструменти опосередкованого стимулювання активізування інноваційної діяльності в Україні з боку держави використовуються на дуже низькому рівні, а у провідних країнах світу непряме стимулювання інноваційних процесів є однією з найефективніших форм їх активізування.

Інноваційна політика підприємств в Україні має короткостроковий характер, оскільки недостатність власних коштів суб'єктів господарювання для фінансування інноваційної діяльності не дає можливостей сформувавши достатню наукову, дослідницьку, виробничу, матеріально-технічну бази для її ефективного здійснення. Зазначені передумови також стримують необхідний розвиток персоналу в інноваційній сфері, оскільки практично відсутнє фінансування з боку сучасних підприємств його підготовки для вирішення відповідних задач.

Державна підтримка в активізуванні інноваційної діяльності в Україні може полягати у прямому фінансуванні конкретних інноваційних проектів сучасних підприємств, які відповідають встановленим державою вимогам. Пряме державне фінансування може здійснюватися в межах сформованих програм інноваційного розвитку, а також шляхом створення спеціальних фондів. Варто зазначити, що сьогоднішні державні програми сформовані на основі методичних засад радянської спадщини з відсутністю сучасних механізмів контролювання за виконанням та прогресивних методів їх оцінювання. Більшість таких програм націлені на фінансування фундаментальних досліджень у сировинних галузях промисловості та у галузі фізики. Програмне фінансування власне розвитку інноваційної інфраструктури та впровадження у виробництво окремих інноваційних продуктів носить другорядну роль, тобто практичній стороні інноваційної діяльності в Україні приділено з боку держави недостатньо уваги. Несистемність та фрагментарність державної підтримки з використанням непрямих заходів активізування інноваційної діяльності не створює сприятливого середовища для посилення взаємодії між науковим та промисловим секторами інноваційного процесу в Україні.

Базисним елементом системи непрямого регулювання інноваційної діяльності в Україні є оподаткування суб'єктів інноваційного процесу, яке повинно містити низку заохочень, або хоча б мати нейтральний характер (в умовах сьогоднішня спостерігається відсутність зазначених компонентів). Доцільно, у першу чергу, оптимізувати податкові ставки та чітко окреслити податкову базу для суб'єктів інноваційного підприємництва разом із запровадженням системи податкових пільг (пільгові ставки оподаткування, податкові канікули тощо).

Постійні хаотичні трансформаційні процеси у галузі управління інноваційною та науковою діяльністю в Україні унеможливають проведен-

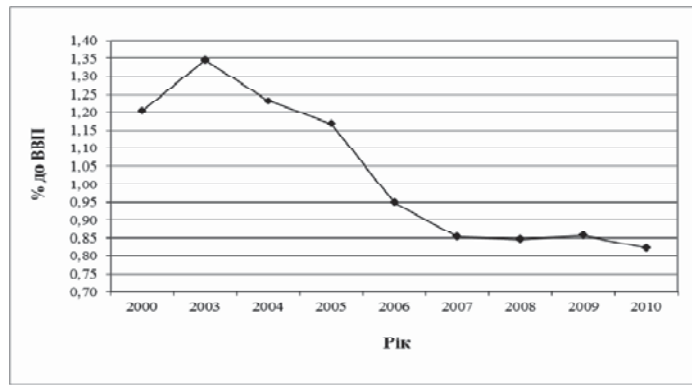

Рис. 4. Загальні витрати на наукові та науково-технічні роботи в Україні у 2000–2010 рр., % до ВВП*

* Розраховано за даними, наведеними у Статистичному щорічнику України за 2010 р. [11].

ня ефективною довгостроковою інноваційною політики, що призводить до погіршення стану сфери науки та інновацій. Тому координування роботи усіх ланок інноваційної системи України має стати ключовим орієнтиром державного управління, що призведе до підвищення рівня інноваційної складової економіки і прискорить економічне зростання держави.

Вищеподані аналітичні передумови стану інноваційної діяльності в Україні вимагають проведення оцінювання відповідної законодавчої бази щодо регулювання інноваційних процесів.

Основним документом, що регулює інноваційні процеси в Україні, є Закон "Про інноваційну діяльність" від 4 липня 2002 року № 40-IV [2], який визначає правові, економічні та організаційні засади державного регулювання інноваційної діяльності в Україні, встановлює форми стимулювання державою інноваційних процесів і спрямований на підтримку розвитку економіки України інноваційним шляхом.

Важливість даного Закону полягає в офіційному тлумаченні основних термінів інноваційної теорії: інновацій, інноваційної діяльності, інноваційних продуктів, інноваційної продукції, інноваційних проектів, інноваційних підприємств, інноваційної інфраструктури. Також чітко прописані об'єкти інноваційної діяльності: інноваційні програми і проекти; нові знання та інтелектуальні продукти; виробниче обладнання та процеси; інфраструктура виробництва і підприємництва; організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру і якість виробництва і соціальної сфери; сировинні ресурси, засоби їх видобування і переробки; товарна продукція; механізми формування споживчого ринку і збуту товарної продукції. Закон визначає суб'єктами інноваційної діяльності фізичних і юридичних осіб України, фізичних і юридичних осіб іноземних держав, осіб без громадянства, об'єднання

цих осіб, які провадять в Україні інноваційну діяльність і залучають майнові та інтелектуальні цінності, вкладають власні чи запозичені кошти в реалізацію в Україні інноваційних проектів [2].

Цінність даного Закону для активізування інноваційної діяльності в Україні є значною, оскільки до моменту його прийняття законодавство в інноваційній сфері було значно обмеженим (здебільшого окремі закони про технопарки), що зумовлювало локальний характер інноваційних процесів в Україні. Загальносистемність Закону "Про інноваційну діяльність" є підґрунтям для активізування сучасними вітчизняними підприємствами їх інноваційної діяльності.

Позитивним моментом у формуванні і розвитку національної інноваційної системи є затвердження Кабінетом міністрів України своїм розпорядженням від 17 червня 2009 р. № 680 "Концепції розвитку національної інноваційної системи", метою якої є визначення основних засад формування та реалізації збалансованої державної політики у питаннях забезпечення розвитку національної інноваційної системи, спрямованої на підвищення конкурентоспроможності національної економіки [10].

У документі визначені основні засади формування та реалізації збалансованої державної політики з питань забезпечення розвитку НІС, спрямованої на підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Строк реалізації Концепції — до 2025 року. Складовими НІС є підсистеми державного регулювання, освіти, генерації нових знань, інноваційної інфраструктури, а також виробництва продуктів і послуг.

Дана Концепція, за умови її реального виконання, дозволить створити умови для суб'єктів інноваційного підприємництва, які будуть каталізатором підвищення ефективності їх функціонування та зростання рівня їх конкурентоспроможності, прискорюючи процеси створення та поширення нових знань. Відповідно, можна спрогнозувати високу ймовірність зростання інноваційної складової ВВП на фоні позитивної динаміки у структурних змінах в економіці України.

Великого значення в активізуванні інвестиційно-інноваційних процесів в Україні набуло прийняття 2 лютого 2011 р. Постанови Кабінету Міністрів № 389 "Про затвердження Програми розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні" [8], якою передбачається створення сприятливих умов для залучення інвестицій з метою удосконалення матеріально-технічної бази вищих навчальних закладів; утворення малих інноваційних підприємств; забезпечення розвитку та оптимізації інноваційної

інфраструктури, інноваційних підприємств (інноваційних центрів, технопарків, технополісів, інноваційних бізнес-інкубаторів), наукових парків, центрів трансферу технологій і промислових кластерів; формування державного реєстру договорів щодо трансферу технологій; створення з урахуванням міжнародного досвіду банків розвитку, фондів підтримки малих і середніх інноваційних підприємств, венчурних фондів тощо.

Дана Програма є, безперечно, цінним інструментом реалізації ефективної інноваційної політики в Україні. Особливої уваги заслуговує багатоплановість напрямів залучення інвестицій. Проте конкретних механізмів мобілізування фондів грошових коштів Програмою не запропоновано, тобто прослідковується декларативність інноваційного розвитку України без реальних пропозицій щодо досягнення вищого рівня ефективності функціонування ринку інновацій та активізування інноваційної діяльності підприємств в сучасних умовах господарювання.

Важливим кроком у розбудові національної інноваційної системи стало прийняття 8 вересня 2011 р. Закону України № 3715-VI "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні" [3], метою якого є забезпечення інноваційної моделі розвитку економіки шляхом концентрації ресурсів держави на пріоритетних напрямках науково-технічного оновлення виробництва, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Позитивним моментом даного законодавчого акту є орієнтованість стратегічних напрямів активізування інноваційної діяльності в Україні на ресурсозберігаючі, енергоефективні та екологічні технології. Але слід констатувати, що основні положення даного Закону містять здебільшого декларативний характер і помітних кроків щодо реформування національної інноваційної системи з моменту його прийняття до сьогодення часу з боку держави здійснено не було.

Загалом можна зробити висновок про значну суперечливість нормативно-правового забезпечення інноваційної діяльності в Україні і недостатню його відповідність потребам економіки, що базується на знаннях.

На даний час існує недосконала система правового регулювання функціонування венчурного інвестування та захисту прав інтелектуальної власності, присутня значна ускладненість у процесах створення інноваційних структур. До цього часу державою не встановлені критерії ідентифікації рівнів інноваційності проектів та чіткого тлумачення відмінностей між інноваційними та інвестиційними проектами.

З огляду на вищеподані аналітичні передумови, що свідчать про вкрай низьке пожвавлення інноваційних процесів в економіці України, недостатню ефективність нормативно-правової бази інноваційної діяльності, доцільно буде вжити наступні організаційно-економічні заходи з боку держави щодо активізування інноваційної діяльності підприємств:

- створити ефективну і гнучку систему державного управління інноваційним розвитком;

- здійснювати ефективну державну інноваційну політику, що буде базуватися на врахуванні узгодженості темпів розвитку науки і техніки, виробництва, технології;

- запровадити комплекс податкових та інших пільг, які надаються виконавцям відповідних робіт (надання пільгових кредитів, субсидування, надання податкових канікул);

- розширити практику створення технопарків, високотехнологічних бізнес-інкубаторів, інноваційних центрів, іншої інфраструктури інноваційної діяльності;

- удосконалити нормативно-правову базу із захисту інтелектуальної власності, спрямовану на гарантування невід'ємного права кожного громадянина володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної творчої діяльності;

- безпосередньо фінансувати утворення нових галузей, наукоємних виробництв тощо за рахунок коштів державного бюджету, зокрема на державних підприємствах;

- підвищити заробітну плату наукових працівників до рівня, який буде перевищувати відповідний середній у промисловості;

- формувати державні замовлення на засадах пріоритетності вибору проектів з інноваційною складовою;

- ініціювати створення та фінансування науково-дослідницьких програм, наукових центрів шляхом конкурсного відбору;

- налагодити процес надання безпроцентних чи пільгових позик та грантів промисловим підприємствам, що розробляють і впроваджують інноваційні проекти;

- сприяти створенню в Україні спеціалізованих інноваційних банків з приватним капіталом, основною метою яких є фінансування вітчизняних підприємств у галузі створення та впровадження інноваційних продуктів;

- здійснити державне лобіювання інтересів українських виробників інноваційної продукції на міжнародному рівні із застосуванням відповідного торговельного режиму та регулюванням валютних курсів;

- всебічно реконструювати систему освіти та науки України з урахуванням сучасних світових вимог;

- підвищити частку ВВП (державного бюджету), що спрямовується на розвиток освіти та науки, з посиленням контролю за використанням цих коштів;

- посилити захист прав інтелектуальної власності у сфері інноваційних розробок;

- всебічно сприяти формуванню виробничих наукоємних структур повного циклу;

- стимулювати ефективність функціонування інноваційної інфраструктури шляхом удосконалення системи інформаційного забезпечення інноваційного процесу в Україні;

- активно сприяти ініціативам підприємств щодо підготовки і перепідготовки кадрів у галузі інновацій;

- забезпечувати всі належні умови для існування партнерства у державній та приватній сферах інноваційного процесу;

- активізувати співробітництво України з провідними країнами світу у галузі впровадження інновацій та наукових розробок, трансферу сучасних технологій;

- створити умови, які б забезпечували прозорість у процесах відбору інноваційних проектів та програм та доступність відповідного супроводжуючого інформаційного наповнення;

- всебічно сприяти розвитку венчурного бізнесу в Україні на засадах пільгового оподаткування;

- активізувати процеси створення фондів для фінансування інноваційних проектів.

Результатом реалізації даних заходів з боку держави має стати значне активізування інноваційної діяльності вітчизняних підприємств разом зі зниженням відповідного податкового тягаря; прискорення розвитку інноваційної інфраструктури; удосконалення нормативно-правової бази, що регулює інноваційні процеси в економіці України; загальне підвищення кваліфікаційного рівня керівників і працівників підприємств, що впроваджують інновації; посилення захисту прав інтелектуальної власності для розробників інноваційних продуктів; зростання кількості організацій-елементів інноваційної інфраструктури в Україні; підвищення рівня відповідності сучасної системи освіти потребам інноваційного розвитку країни; активізування кредитування на пільгових умовах підприємств, що займаються розробкою і впровадженням інноваційних проектів; покращення умов діяльності венчурних інвесторів на ринку інновацій; активізування обміну інформацією про актуальні розробки у сфері інновацій; посилення співпраці між державною та приватною сферами інноваційного процесу; підвищення ефективності функціонування суб'єктів інноваційного підприємництва; вихід виробників української інноваційної продукції на зарубіжні ринки та підвищення рівня їх конкурентоспроможності.

Перехід економіки України до інноваційної моделі розвитку, у першу чергу, залежить від сформованого інноваційного потенціалу, основою якого є наявність мережі науково-дослідних установ, висококваліфікованих кадрів у сферах розроблення та впровадження інновацій, можливостей державного і приватного фінансування інноваційних проектів, наявності розвиненої інноваційної інфраструктури та платоспроможного попиту на інноваційні продукти.

Інновації, що продукуються в Україні, не мають достатньої популяризації, а рівень їх новизни не відповідає найсучаснішим світовим розробкам. Також проблемні моменти спостерігаються у процесах ліцензування технологій, що впроваджуються на вітчизняних підприємствах, рівень яких має значне відставання від сучасних світових, посилюючи технологічну відсталість промисловості України. Спостерігається практика декларативності в отриманні патентів заради перевищення реальних наукових здобутків, що значно знижує якість наукових розробок, посилюючи неможливість їх впровадження у промислове виробництво. Виявлене у процесі дослідження зниження інноваційної активності вітчизняних підприємств не тільки залежить від проблем у можливостях відповідного фінансування, а й у відсутності платоспроможного попиту з боку споживачів інноваційних продуктів. Загалом підсумовуючи розглянуті передумови функціонування українських підприємств, що впроваджують інновації, можемо стверджувати, що стан активізування інноваційної діяльності в Україні не відповідає рівню інноваційних процесів провідних країн світу.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

На даний час основа для переходу на інноваційну модель розвитку в Україні ще недостатньо сформована через значну пасивність держави у стимулюванні інноваційної діяльності сучасних підприємств та відсутності платоспроможного попиту на вітчизняну інноваційну продукцію, проте наявний значний інтелектуальний потенціал, який, за активного сприяння держави у його стимулюванні, може значно прискорити інноваційний розвиток держави.

Отже, достатньо високий рівень інноваційного потенціалу в Україні потребує раціоналізації його використання за умов значної державної підтримки, що підвищить конкурентоспроможність економіки в цілому і сприятиме активізуванню інноваційної діяльності вітчизняних підприємств.

Подальші дослідження у даному напрямі полягатимуть у формуванні додаткових нових підходів щодо активізування інноваційного розвитку вітчизняних підприємств.

Література:

1. Гусев В.О. Державна інноваційна політика: методологія формування та впровадження: монографія / В.О. Гусев. — Донецьк: Юго-Восток, 2011. — 624 с.
2. Закон України "Про інноваційну діяльність" від 04.07.2002 № 40-IV [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної ради України. — Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
3. Закон України "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні" від 08.09.2011, № 3715-VI [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної ради України. — Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
4. Князь О.В. Оцінювання інноваційного потенціалу підприємства / О.В. Князь, Ю.А. Андріанов // Регіональна економіка: збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. — 2007. — № 3. — С. 219—227.
5. Маркетинг. Менеджмент. Інновації: монографія / за ред. д.е.н., професора С.М. Ілляшенка. — Суми: ТОВ "ТД "Папірус", 2010. — 624 с.
6. Микитюк П.П. Інноваційний менеджмент: навчальний посібник / П.П. Микитюк. — Тернопіль: Економічна думка, 2006. — 295 с.
7. Петрович Й.М. Інноваційний потенціал управління організацією: монографія / Й.М. Петрович, Л.М. Прокопишин-Рашкевич; Нац. ун-т "Львів. політехніка". — Л.: Вид-во Львів. політехніки, 2010. — 182 с.
8. Постанова КМУ від 02.02.2011, № 389 "Про затвердження Програми розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні" [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної ради України. — Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
9. Рогоза М.Є. Стратегічний інноваційний розвиток підприємств: моделі та механізми: монографія / М.Є. Рогоза, К.Ю. Вергал. — Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. — 136 с.
10. Розпорядження КМУ від 17 червня 2009 р. № 680-р "Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи" [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної ради України. — Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
11. Статистичний щорічник України за 2010 р. — Київ, Державна служба статистики, в-во ТОВ "Август Трейд", 2011. — 560 с.
12. Федулова Л.І. Методичні засади формування портфеля інноваційних пропозицій регіональних інноваційних центрів / Л.І. Федулова, О.А. Фомова // Вісник Хмельницького національного університету. — № 3. — Т. 2. — 2009. — С. 30—37.
13. Чухрай Н. Формування інноваційного потенціалу підприємства: маркетингове та логістичне забезпечення: монографія / Н. Чухрай. — Львів: Національний університет "Львівська політехніка", 2002. — 314 с.

Стаття надійшла до редакції 03.03.2013 р.